

Actieplan versterking integratie en participatie statushouders 2019-2020

De Midden-Drentse aanpak

Inhoudsopgave

Samenvatting	2
Inleiding	3
Verhoogde instroom statushouders	3
Bijeenkomst	3
Landelijke ontwikkelingen	3
Re-integratiebeleid	4
Leeswijzer	4
1. Terugblik Midden-Drenthe 2015-2018	5
1.1 Verhoogde instroom statushouders	5
1.2 Consulent werk statushouders	5
1.3 Knelpunten	6
2. Landelijke kaders	7
2.1 Wet inburgering	7
2.2 Taakstelling	7
2.3 Maatschappelijke begeleiding	7
2.4 Participatieverklaring	8
2.5 Participatiewet	8
3. Ontwikkelingen	9
3.1 Knelpunten huidige inburgeringsstelsel	9
3.2 Nieuw inburgeringsstelsel	9
4. De Midden-Drentse aanpak	11
4.1 Kaders aanpak	11
4.2 Themagerichte aanpak	12
4.2.1 Huisvesting	12
4.2.2 Maatschappelijke begeleiding	13
4.2.3 Inburgering, taal en onderwijs	14
4.2.4 Gezondheid en Welzijn	15
4.2.5 Maatschappelijke participatie	16
4.2.6 Werk, inkomen en re-integratie	16
4.3 Samenwerking organisaties	19
4.4 Monitoring	19
5. Financiële kaders	20
5.1 Financieel algemeen	20
5.1.1 Incidentele middelen	21
5.1.2 Structurele middelen	21
5.2 Kostensoorten	21
5.2.1 Formatie	21
5.2.2 Activiteiten	22
5.3 Bestedingsoverzicht	22
5.4 Externe financiering	22
Bijlagen	23
Bijlage 1: uitwerking bijeenkomst	23

Samenvatting

In dit actieplan wordt een uiteenzetting gegeven over lokale en landelijke ontwikkelingen en wordt de Midden-Drentse aanpak voor versterking van de integratie en participatie van statushouders geïntroduceerd. Dit is vertaald in concrete actiepunten waar we in de periode 2019 en 2020 aan gaan werken. Met het vaststellen van het actieplan wordt er geen nieuw beleid gemaakt, maar gaat het om uitvoering geven aan taken die wij als gemeente hebben. Deze taken passen binnen het huidige re-integratiebeleid.

Bij de totstandkoming van dit actieplan spelen er een drietal zaken mee:

- Grote instroom van statushouders in Midden-Drenthe in de afgelopen jaren.
- Motie van de gemeenteraad waarin het college is opgeroepen om een bijeenkomst te organiseren voor alle organisaties die zich bezig houden met de integratie en participatie van statushouders.
- Landelijke ontwikkelingen: in het kort komt het er op neer dat de regie terug gaat naar de gemeente.

We willen als gemeente, als voorloper op de nieuwe wetgeving, veel meer de regie pakken op de integratie en participatie van statushouders. Het zo snel mogelijk leren van de Nederlandse taal en het deelnemen aan het arbeidsproces zijn de belangrijkste voorwaarden om te kunnen integreren en participeren in onze gemeente. Daarbij is het van groot belang dat we inzicht hebben in andere factoren die hier belemmerend in kunnen werken. Denk bijvoorbeeld aan schuldenproblematiek en gezondheidsproblematiek. Tot slot willen we dat alle organisaties die hier aan bijdragen de juiste dingen doen en zaken op elkaar afstemt. Als gemeente hebben we hierin de regierol en zorgen we dat alles soepel verloopt.

Regie nemen betekent niet dat we als gemeente alles gaan doen, maar we moeten wel zicht hebben op de specifieke situatie per statushouder, per gezin. En daarin ook beslissingen nemen die ten dienste staan aan de integratie en participatie. Dit vraagt om een nog actievere rol van de consulent werk in deze.

De consulent werk heeft, met het vaststellen van het actieplan, al een rol vóórdat de statushouder gehuisvest wordt in de gemeente. Als de statushouder nog in de opvang zit dan heeft de consulent werk al contact (warme overdracht van informatie) met het Centraal Orgaan Opvang Asielzoekers (COA) en de statushouder door middel van een intakegesprek. Indien mogelijk wordt er dan al direct gewerkt aan het Persoonsplan Inburgering en Participatie (PIP).

Na huisvesting wordt het traject vervolgd en vinden er periodiek gesprekken plaats met de statushouder, VluchtelingenWerk en andere organisaties om de voortgang te monitoren.

Inleiding

De verhoogde asielinstroom stelt het Rijk en gemeenten voor uitdagingen. Met het afsluiten van het Bestuursakkoord en Uitwerkingsakkoord¹ met medeoverheden zijn oplossingen bedacht voor deze uitdagingen. Zowel het Rijk als gemeenten hebben hierbij taken en verantwoordelijkheden. Het Rijk is verantwoordelijk voor de toelating en opvang van asielzoekers. Een asielzoeker wordt een vluchteling als deze erkend is volgens het Vluchtelingengedrag, de asielprocedure heeft doorlopen en een verblijfsstatus heeft gekregen. Vluchtelingen met een verblijfsstatus worden de zogeheten vergunninghouders of statushouders² genoemd.

Gemeenten zijn verantwoordelijk voor de huisvesting van statushouders en begeleiden hen bij de verdere integratie in Nederland. Daarnaast zijn gemeenten verplicht om invulling te geven aan de maatschappelijke begeleiding en participatieverklaring.

Verhoogde instroom statushouders

Vanaf 2015 hebben we te maken met een verhoogde asielinstroom. Concreet betekent dit dat Midden-Drenthe vanaf 2015 grote(re) aantallen statushouders moet huisvesten en begeleiden. Daardoor is het aantal bijstandsuitkeringen onder statushouders gestegen en zijn de uitgaven voor bijzondere bijstand en minimaregelingen gestegen. Ondertussen is onze uitvoering hier al op ingespeeld en heeft Midden-Drenthe de afgelopen jaren extra ingezet op het gebied van integratie en participatie van statushouders.

Bijeenkomst

In een unaniem aangenomen motie heeft het college van de raad de opdracht gekregen om de ondersteuning van integratie en participatie door organisaties in Midden-Drenthe inzichtelijk te maken. De motie heeft geleid tot een bijeenkomst op 17 oktober 2018. Er is breed uitgenodigd en er waren veel organisaties aanwezig: veel maatschappelijke organisaties, maar ook taalaanbieders en werkgevers. Tijdens deze bijeenkomst hebben de organisaties ruimte gekregen om toe te lichten wat zij voor de doelgroep statushouders doen. Daarna ging men in groepen uiteen om te praten over knelpunten in de huidige ondersteuning van statushouders³. Dit heeft belangrijke input opgeleverd voor het voorliggende actieplan.

Daarnaast is met de bijeenkomst een eerste stap gezet om de samenwerking tussen alle organisaties te intensiveren.

Landelijke ontwikkelingen

Naast de ontwikkelingen in Midden-Drenthe vraagt de nieuwe wet (veranderopgave inburgering die hoogstwaarschijnlijk 1 juli 2020 wordt geïmplementeerd) om een nadrukkelijker regierol van de gemeente. Dit maakt dat dit een goed moment is om de problematiek integraal op te pakken.

Bovenstaande ontwikkelingen hebben geleid tot het schrijven van dit actieplan.

¹ Kamerbrief over bestuursakkoord verhoogde asielinstroom', 27 november 2015 en Uitwerkingsakkoord Verhoogde Asielinstroom, 28 april 2016. Het bestuursakkoord en uitwerkingsakkoord is een afspraak tussen het Rijk en de VNG.

² In dit actieplan zal de term statushouders worden gebruikt en gaat het om de groep statushouders tussen 18 jaar en de pensioengerechtigde leeftijd.

³ In bijlage 1 is een indruk weergegeven van de georganiseerde avond.

Re-integratiebeleid

Het actieplan valt onder de paraplu van het re-integratiebeleid (Re-integratienota 2016 - 2020 Re-integratie is (net)werken'). Het actieplan is een vertaling van onze aanpak met betrekking tot de integratie en participatie van statushouders, alvast voorbereidend op de nieuwe wetswijziging. Waar kan, willen wij de re-integratie en participatie van deze groep zoveel mogelijk laten aansluiten op andere bijstandsgerechtigden.

Leeswijzer

In het eerste hoofdstuk is te lezen wat de verhoogde instroom van statushouders heeft betekend voor onze gemeente, de aanpak in deze periode en de knelpunten die zijn ervaren. Vervolgens kun je lezen wat de wettelijke kaders ten behoeve van de integratie en participatie van statushouders zijn. In het derde hoofdstuk worden de plannen geschreven die samenhangen met de vernieuwde Wet inburgering. Daarna wordt de aanpak voor de komende twee jaar, alvast voorbereidend op de vernieuwde wet, weergegeven. Dit wordt aangeduid met de Midden-Drentse aanpak. Tot slot lichten we toe wat op financieel vlak nodig is om onze aanpak te laten slagen.

1. Terugblik Midden-Drenthe 2015-2018

In dit hoofdstuk staat beschreven welke consequenties de verhoogde instroom van statushouders heeft gehad, de aanpak met betrekking tot de verhoogde instroom en de knelpunten die in deze periode zijn ervaren.

1.1 Verhoogde instroom statushouders

De taakstelling is vanaf 2015 behoorlijk hoog geweest als gevolg van de verhoogde asielinstroom. Eind 2015 besloot het college daarom om een plan van aanpak te maken om deze forse huisvestingsopdracht in te kunnen vullen. Vanuit het oogpunt dat deze hoge taakstelling niet volledig voor rekening zou komen voor de woningcorporaties, heeft het college ook gezocht naar alternatieve vormen van huisvesting om de druk op de reguliere huurmarkt enigszins weg te nemen. Dit in overleg en afstemming met de woningcorporaties.

In onderstaand tabel is de taakstelling en het aantal gehuisveste statushouders (inclusief kinderen) van 2015 tot en met 2018 inzichtelijk gemaakt.

Jaar	Taakstelling	Aantal gehuisveste statushouders
2015	58	45
2016	86	104
2017	56	72
2018 (t/m 1 november)	48	13

De taakstelling in 2014 was 31. De taakstelling in 2016 is bijna verdriedubbeld ten opzichte van 2014.

Van 2015 tot en met 1 november 2018 hebben we in totaal 234 statushouders gehuisvest. Ondanks de forse opgave hebben we de taakstelling in deze jaren behaald

Daarnaast heeft de verhoogde instroom van statushouders gezorgd voor een stijging van het aantal bijstandsuitkeringen. Ook is te zien dat de uitstroom lager is dan de instroom. Ook zijn in deze periode de uitgaven voor bijzondere bijstand en minimaregelingen gestegen.

Bijstandsuitkeringen

Jaar (peildatum 01-01)	Statushouders	Instroom gedurende het jaar	Uitstroom gedurende het jaar
2015	41	28	5
2016	64	43	5
2017	102	22	8
2018	116	8 (tot 01-11-2018)	11 (tot 01-11-2018)

1.2 Consulent werk statushouders

In verband met de verhoogde instroom van statushouders in de bijstand is er vanaf 2016 een consulent werk specifiek voor deze doelgroep vrijgesteld. De consulent werk heeft alle nieuwe intakes gedaan, de gehele caseload in beeld gebracht en heeft zich gericht op de re-integratie van statushouders.

In deze periode is veel ingezet op duale trajecten. Statushouders zijn naast hun inburgering actief op het gebied betaald werk, taalstages bij werkgevers, werkfit-trajecten bij re-integratiebedrijven, vrijwilligerswerk en scholing.

Op 1 november 2018 ontvangen 113 statushouders een bijstandsuitkering waarvan ongeveer de helft een duaal traject volgt.

1.3 Knelpunten

Zoals omschreven in de inleiding is er op 17 oktober 2018 vanuit de gemeente een bijeenkomst georganiseerd voor alle organisaties die actief zijn met betrekking tot de integratie en participatie van statushouders. In bijlage 1 is een indruk weergegeven van de georganiseerde avond.

Onderstaand een opsomming van de knelpunten die door de organisaties en de gemeente zijn ervaren:

- Er zijn veel organisaties betrokken bij de integratie en participatie van statushouders. Hierdoor ontbreekt er zicht op het netwerk (wie doet wat, waar kunnen we elkaar versterken, wordt er geen dubbel werk verricht?) en iemand die de (volledige) regie neemt. Dit levert zowel voor de organisaties als statushouders verwarring op.
- De grip op inburgering ontbreekt. Statushouders hebben zelf de regie (zie hoofdstuk 2.1) en daardoor kan de voortgang door de gemeente onvoldoende worden bewaakt. Doordat statushouders zelf de regie hebben is het lastig om duale trajecten (inburgering gecombineerd met activiteiten zoals stage en werk) te organiseren.
- De consulent werk heeft een te grote caseload om de gehele doelgroep te bedienen. Daardoor richt de consulent werk zich met name op de statushouders die een korte afstand tot de arbeidsmarkt hebben. Het gevolg daarvan is dat sommige groepen (met name analfabeten en vrouwen) onvoldoende in beeld zijn.
- Statushouders met behoorlijke (psychische) problematiek. Er is onder andere sprake van trauma's, onrust met betrekking tot aangevraagde gezinshereniging en de vraag of ze in Nederland mogen blijven.
- De profielen (opleiding en werkervaring) van de statushouders sluiten onvoldoende aan bij de vraag op de arbeidsmarkt. Daarnaast speelt mee dat statushouders een bepaald verwachtingspatroon hebben met betrekking tot werk (in het land van herkomst is iemand bijvoorbeeld apotheker geweest, maar deze persoon komt in Nederland vanwege uiteenlopende redenen niet aan het werk als apotheker). Ook is de wet- en regelgeving (regels bijstandsuitkering, belastingdienst et cetera) bij statushouders niet of onvoldoende bekend.
- De warme overdracht van het COA naar gemeente is onvoldoende.

2. Landelijke kaders

Dit hoofdstuk geeft een overzicht weer van de wettelijke kaders ten behoeve van de integratie en participatie van statushouders.

2.1 Wet inburgering

Sinds 2013 is de uitvoering en handhaving van inburgering van de gemeente naar het Rijk verschoven. Eén van de gevolgen hiervan is dat de statushouder zelf verantwoordelijk is geworden van zijn inburgering: de keuze van de inburgeringsaanbieder en de financiering hiervan. Wanneer statushouders het zelf niet kunnen betalen kunnen ze bij Dienst Uitvoering Onderwijs (DUO) een lening afsluiten. Als statushouders hun inburgering binnen de termijn behalen wordt de lening kwijtgescholden.

DUO is verantwoordelijk voor de uitvoering: examens, lening en de handhaving. De statushouder kan zelf kiezen bij welke taalaanbieder en wat voor soort onderwijs wordt gevolgd. Hierdoor is er veel marktwerking. Ook betekent het dat de gemeente in de meeste gevallen weinig zicht heeft op de voortgang op de inburgering.

Het inburgeringsexamen bestaat uit zeven onderdelen: spreekvaardigheid, luistervaardigheid, schrijfvaardigheid, leesvaardigheid, Kennis van de Nederlandse Maatschappij (KNM), Oriëntatie op de Nederlandse Arbeidsmarkt (ONA) en de Participatieverklaring (zie hoofdstuk 2.4). Statushouders moeten binnen drie jaar het inburgeringsexamen A2⁴ (of het staatsexamen NT2⁵) halen. Indien het examen niet wordt gehaald, is bij aangetoonde inspanningen verlenging van de termijn mogelijk. Indien de statushouder niet slaagt en zich onvoldoende heeft ingespannen volgt een boete van maximaal €1250,00 en moet de lening worden terugbetaald. Analfabete statushouders kunnen een verlenging van de termijn van maximaal twee jaar krijgen voor een alfabetiseringstraject. In sommige situaties (bijvoorbeeld door analfabetisme en psychische of lichamelijke belemmeringen) kan iemand worden ontheven van de inburgeringsplicht.

2.2 Taakstelling

Gemeenten zijn verplicht om statushouders te huisvesten. Elk half jaar wordt door het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) bepaald hoeveel statushouders een gemeente moet huisvesten. Dit gebeurt op basis van de landelijke instroom van asielzoekers en de grootte van de gemeente. Naast het Ministerie van BZK heeft het COA een belangrijke rol hierin. Het COA draagt zorg voor het zoeken van een match tussen statushouder en gemeente.

De gemeenteraad en de provincie hebben een toezichthoudende rol bij de uitvoering van deze taak.

2.3 Maatschappelijke begeleiding

Gemeenten zijn verplicht om maatschappelijke begeleiding aan te bieden aan statushouders. Gemeenten zijn grotendeels vrij in de invulling van de maatschappelijke begeleiding. Bij wet is bepaald dat maatschappelijke begeleiding in ieder geval de volgende componenten moet bevatten: praktische hulp, hulp bij start van inburgering, stimuleren van participatie en integratie en de uitvoering van het participatieverklaringstraject. Voor de

⁴ A2 is het basisniveau dat je nodig hebt om goed te kunnen functioneren in het dagelijks leven.

⁵ Binnen NT2 zijn 4 taalniveaus: A1, A2, B1 en B2.

uitvoering van maatschappelijke begeleiding ontvangen gemeenten €2370,00 per gehuisveste statushouder van 18 jaar en ouder. Dit geld wordt via een decentralisatie-uitkering aan de gemeenten uitbetaald.

2.4 Participatieverklaring

Vanaf 1 januari 2016 zijn gemeenten verplicht om aan alle statushouders een participatieverklaringstraject aan te bieden. In dit traject maken statushouders kennis met de 'kernwaarden' van de Nederlandse maatschappij: vrijheid, gelijkwaardigheid, solidariteit en participatie. Het traject bestaat uit een inleiding in de Nederlandse kernwaarden en de ondertekening van de participatieverklaring.

Het participatieverklaringstraject is per 1 oktober 2017 als verplicht onderdeel van het inburgeringsexamen opgenomen in de Wet inburgering. Dat betekent dat alle statushouders als onderdeel van hun inburgeringsexamen in het eerste jaar na vestiging in een gemeente het traject rond de participatieverklaring afgerond moeten hebben bij de gemeente.

2.5 Participatiewet

Gemeenten zijn via de Participatiewet verantwoordelijk voor de ondersteuning van bijstandsgerechtigden. De Participatiewet biedt inkomensondersteuning voor iedereen die rechtmatig in Nederland verblijft en niet zelf in zijn onderhoud kan voorzien. Statushouders die in een gemeente wonen, niet werken en ook niet door bijvoorbeeld familie worden onderhouden, kunnen een aanvraag indienen voor bijstand. Bijstandsgerechtigden worden door de gemeente ondersteund bij de toeleiding naar werk. Als gemeenten een traject aanbieden, zijn bijstandsgerechtigden verplicht om hieraan mee te werken.

3. Ontwikkelingen

Naar verwachting treedt vanaf 1 juli 2020 de nieuwe Wet inburgering in werking. In dit hoofdstuk beschrijven wij deze plannen.

3.1 Knelpunten huidige inburgeringsstelsel

Uit diverse onderzoeken van verschillende partijen (zoals de Wetenschappelijke Raad voor Regeringsbeleid, Kennisplatform Integratie & Samenleving, de landelijke ombudsman) blijkt dat de huidige Wet inburgering niet voldoet. Statushouders hebben een ongunstige arbeidsmarktpositie, er is veel langdurige werkloosheid en een grote bijstandsafankelijkheid. Het stelsel blijkt te ingewikkeld en niet effectief.

De Algemene Rekenkamer trekt in 2017 de volgende conclusies:

- De informatievoorziening aan statushouders voldoet niet en het aanbod van taalaanbieders is voor statushouders onoverzichtelijk en sluit niet altijd goed aan bij de capaciteiten van de statushouder.
- Sinds gemeenten geen rol meer hebben in de inburgering van statushouders zijn de slagingspercentages dan ook verslechterd. Slechts 33% van de groep die in 2013 startte slaagde binnen de gestelde termijn. Onder verantwoordelijkheid van gemeenten was dit in 2012 60%. Bovendien zien we minder vaak een (duurzame) deelname aan de arbeidsmarkt omdat de mogelijkheid van duale trajecten bijna volledig is weggefallen.
- Vanwege de lening wordt vaak voor de snelste weg tot examen gekozen. Het aantal statushouders dat taalonderwijs volgt op hoger niveau dan A2, is gedaald van 26% naar 2%.

3.2 Nieuw inburgeringsstelsel

Al deze onderzoeken hebben geleid tot een aankondiging in het Regeerakkoord dat het huidige inburgeringsstelsel wordt aangepast. Minister Koolmees heeft in juli 2018 de contouren van de nieuwe wet gepresenteerd:

- De regie op inburgering gaat terug naar gemeenten: gemeenten kopen taallessen in en doen de statushouder een aanbod tot inburgering.
- Verhoging taalniveau (A2 naar B1⁶): B1 wordt het standaard taalniveau. Dit taalniveau is nodig om een zo goed mogelijke startpositie op de arbeidsmarkt te hebben.
- Statushouders krijgen bij de gemeente zo snel mogelijk een brede intake welke aansluit op de voorinburgering die in het asielzoekerscentrum (AZC) plaatsvindt: de brede intake moet inzicht geven in de startpositie en ontwikkelingsmogelijkheden op alle leefgebieden van de statushouder.
- Gemeenten gaan voor alle statushouders een PIP maken: een trajectplan waarbij inburgering wordt gekoppeld aan elementen als (extra) taal, opleiding, werk, vrijwilligerswerk en stage. Ook wordt het taalniveau, de leerroute, het ontzorgen en de rol van andere organisaties vastgelegd. De PIP volgt uit de brede intake.

⁶ B1 is het minimumniveau dat volwassenen moeten beheersen om volwaardig te kunnen participeren in de maatschappij.

- Gemeenten krijgen de mogelijkheid om statushouders de eerste periode te ontzorgen: zaken als huur en kosten voor verzekeringen worden vanuit de bijstand betaald en de statushouder ontvangt de resterende bijstand en toeslagen.
- Er komen drie leerroutes: B1, onderwijs (voor statushouders onder de 30 jaar) en Z-route (als de B1 route niet haalbaar is): het uitgangspunt wordt dat iedereen op een zo hoog mogelijk niveau inburgerd en naar eigen kunnen zo goed mogelijk participeert, het liefst via betaald werk.
- Het leenstelsel wordt afgeschaft: statushouders hoeven geen lening meer af te sluiten voor het inburgeringstraject, gemeenten financieren de inburgering en krijgen hierdoor automatisch meer regie.
- Gemeente/regio koopt taallessen in: gemeenten worden verantwoordelijk voor de inkoop van inburgeringstrajecten. Hiertoe ontvangen zij inburgeringsbudget van het Rijk (leenstelsel wordt afgeschaft) waarbij de gemeente de taak krijgt te zorgen passende inburgeringstrajecten. Regionale samenwerking ligt voor de hand gelet op de omvang en de gewenste maatwerktrajecten.

Dit nieuwe inburgeringsstelsel stelt hogere eisen aan de statushouders en zorgt voor een veranderende rol van de gemeente. De statushouder blijft de verplichting houden om in te burgeren en te participeren in de maatschappij. De gemeente krijgt de regie op het traject van de statushouder om op een goede manier te kunnen integreren en participeren.

4. De Midden-Drentse aanpak

De verhoogde instroom van statushouders in de bijstand, het grote beroep dat statushouders doen op onze gemeentelijke voorzieningen en de landelijke ontwikkelingen maken dat we nog actiever bezig moeten gaan met de integratie en participatie van onze statushouders. Wij willen niet afwachten totdat de nieuwe wet er is, maar willen zo snel mogelijk de regie nemen op dit vraagstuk. Dit noemen we de Midden-Drentse aanpak. In dit hoofdstuk beschrijven we deze aanpak.

4.1 Kaders aanpak

Statushouders zijn zelf verantwoordelijk voor hun integratie en participatie, maar doen dit onder regie (en met ondersteuning) van de gemeente.

De gemeente zorgt in overleg met de woningbouwcorporaties voor passende huisvesting. Statushouders ontvangen gemiddeld 18 maanden maatschappelijke begeleiding via VluchtelingenWerk. We (statushouders, organisaties, maatschappij en gemeente) zullen ervoor moeten zorgen dat iemand zo snel mogelijk en zo goed mogelijk integreert en participeert in onze gemeente. De gemeente en VluchtelingenWerk werken nauw samen met organisaties die ondersteuning bieden aan statushouders. Deze organisaties spelen een belangrijke rol bij de integratie en participatie van statushouders. Ondersteuning vanuit de gemeente en andere organisaties is er op gericht dat statushouders integreren en participeren in de maatschappij en daarmee dus (financieel) onafhankelijk worden.

Elke statushouder die gehuisvest wordt, heeft over het algemeen recht op een bijstandsuitkering. Om zo snel mogelijk zelfstandig te worden is een integrale en gelijktijdige aanpak noodzakelijk. Voor statushouders is het van groot belang om volwaardig te kunnen participeren in de maatschappij, zodat een toekomstperspectief ontwikkeld kan worden. Dit geldt omgekeerd, voor de maatschappij, ook. Het spreken van de Nederlandse taal en het meedoen in de maatschappij is hierin cruciaal.

Statushouders zijn wettelijk verplicht om in te burgeren en krijgen per week drie dagdelen les. In de praktijk merken we dat dit veel te weinig is om de taal goed te leren. Daarom zetten we als gemeente zo snel mogelijk, direct na huisvesting, in op duale trajecten: naast taal wordt er ingezet op stage, werk, vrijwilligerswerk of scholing om de taal ook meer in de praktijk te kunnen toepassen. Daarmee beogen we dat de kansen op de arbeidsmarkt worden vergroot en versneld.

Elke statushouder is in onze aanpak in beeld en per statushouder beoordelen we welke inzet, naast het verplichte inburgeringstraject, gewenst is om (financieel) onafhankelijk te worden. De afspraken worden vastgelegd in een PIP. In dit persoonlijke plan wordt ook de ondersteuning van overige organisaties vastgelegd. In de periodieke voortgangsgesprekken met de statushouder en de organisaties wordt de PIP continu gemonitord en kan het worden gewijzigd als de situatie daar om vraagt.

Kortgezegd willen we als gemeente de regie nemen op dit onderwerp met daarbij oog voor ieders verantwoordelijkheden en belangen. De inzet en deskundigheid van de verschillende organisaties zijn voor statushouders een belangrijke sleutel tot succesvol integreren en participeren. Van belang is dat organisaties van elkaar weten wat ze doen, waar ze elkaar kunnen versterken et cetera. Regie nemen betekent niet dat wij als gemeente alles gaan

doen, maar wij zetten (samen met de statushouder en andere organisaties) de lijntjes uit voor het te volgen traject. Daarbij houden we rekening met eventuele gezondheids-, schulden- en andere problematieken en schakelen we organisaties (zoals de GGD, sociaal raadvrouw, Welzijnswerk en Humanitas) in als de situatie daar om vraagt. Regie nemen betekent ook dat we overal kort opzitten, op de hoogte zijn van vorderingen op bijvoorbeeld inburgeringstrajecten en stageplekken en weten hoe de thuissituatie eruit ziet.

4.2 Themagerichte aanpak

In deze paragraaf beschrijven we de aanpak aan de hand van zes verschillende thema's: huisvesting, maatschappelijke begeleiding, taal, inburgering en onderwijs, gezondheid en welzijn, maatschappelijke participatie en inkomen en werk en participatie.

4.2.1 Huisvesting

Om te kunnen voldoen aan onze taakstelling en om statushouders te huisvesten werken we samen met het COA, woningcorporaties Actium en Woonservice en VluchtelingenWerk. Iedere organisatie heeft in deze samenwerking een andere rol:

- De gemeente heeft de wettelijke verplichting om ieder jaar een x-aantal statushouders te huisvesten. De gemeente ziet er tevens op toe dat statushouders worden gehuisvest in passende woningen verspreid over de verschillende Midden-Drentse dorpen.
- Het COA matcht een statushouder aan onze gemeente. Hierbij probeert het COA zo veel mogelijk te kijken naar het arbeidsverleden van een statushouder en arbeidsmarktgegevens van het UWV.
- De woningcorporaties hebben conform onze prestatieafspraken een inspanningsplicht ten aanzien van het huisvesten van statushouders. Daarnaast heeft Woonservice aangegeven in 2019 in gezamenlijkheid een woontraining voor gehuisveste statushouders te willen organiseren.
- VluchtelingenWerk heeft als taak de statushouder te begeleiden bij de woningbezichtiging, het inrichten van het huis, eerste contact met de buurt (bijvoorbeeld via de buurtvereniging) et cetera.

Voordat de statushouder wordt gehuisvest, verblijft de statushouder in het AZC waar het COA de begeleiding doet. Er is veel informatie bekend over de statushouder en de statushouder heeft vaak al een taaltraject doorlopen. Van belang is dat de consulent werk nog vóórdat er gehuisvest is, contact heeft met het COA en de desbetreffende statushouder. Bij voorkeur wordt er dan al een intakegesprek gedaan en indien mogelijk wordt er direct gewerkt aan een PIP. Dat bevordert de warme overdracht van informatie. Het vervolgtraject in de gemeente kan beter ingericht worden en daardoor werkt een statushouder eerder en gerichter aan zijn toekomst in Midden-Drenthe.

Actie 1

Gemeente en COA werken nauw samen met als doel een warme overdracht: het traject bij de gemeente dient zo goed mogelijk aan te sluiten op het traject dat de statushouder in het AZC heeft doorlopen. Voordat de huisvesting plaatsvindt is er al contact, bijvoorbeeld door middel van een intakegesprek op een AZC-locatie of in de gemeente.

Actie 2

Gemeente, woningcorporaties Actium en Woonservice en VluchtelingenWerk blijven samenwerken en zich inzetten voor de taakstelling ten aanzien van de huisvesting van statushouders. Er vindt periodiek overleg plaats.

4.2.2 Maatschappelijke begeleiding

De maatschappelijke begeleiding van statushouders hebben we ingekocht bij VluchtelingenWerk. Dit doen we al jaren in tevredenheid. VluchtelingenWerk ondervangt veel vragen van statushouders die anders aan de gemeente zouden worden gesteld.

Vraagstukken waar VluchtelingenWerk bij ondersteunt zijn onder andere het invullen van formulieren, vragen over de uitkering en de inburgering, gezinshereniging, het aanvragen van een nieuwe verblijfsvergunning, aanvragen van toeslagen, weten hoe de Nederlandse maatschappij werkt, doorverwijzen andere organisaties

et cetera. VluchtelingenWerk biedt aan iedere statushouder gemiddeld 18 maanden maatschappelijke begeleiding. De begeleiding is erop gericht dat statushouders zich zelfstandig kunnen redden in onze gemeente. Voor de ene statushouder zal dit sneller zijn dan voor de andere. In de periodieke gesprekken die VluchtelingenWerk met de consulent werk heeft wordt beoordeeld of de statushouder voldoende zelfstandig is. Mocht dit zo zijn dan wordt de maatschappelijke begeleiding beëindigd en wordt de statushouder gelijkgesteld aan elke andere inwoner van Midden-Drenthe. Daar waar het nodig is vindt er eventueel overdracht plaats naar andere organisaties.

Actie 3

We continueren de afspraken met VluchtelingenWerk over de maatschappelijke begeleiding: VluchtelingenWerk blijft voor maatschappelijke begeleiding het eerste aanspreekpunt voor de statushouder en blijft de meest logische organisatie om het participatieverklaringstraject uit te voeren.

Actie 4

De gemeente en VluchtelingenWerk werken nauw samen: zij hebben periodiek casusoverleg, de consulent werk sluit wekelijks aan bij het spreekuur van VluchtelingenWerk en bij afronding van de maatschappelijke begeleiding weet de statushouder waar hij terecht kan met vragen.

4.2.3 Inburgering, taal en onderwijs

Het beheersen van de Nederlandse taal is de belangrijkste voorwaarde om te kunnen integreren en participeren in de Nederlandse maatschappij. Daarom neemt de gemeente een actieve rol aan ten aanzien van het leren van de Nederlandse taal bij statushouders. Iedere statushouder is verschillend en daarom zal de gemeente maatwerk bieden.

Statushouders blijven tot de gewijzigde wetgeving zelf verantwoordelijk voor hun inburgering. Statushouders worden door de gemeente gestimuleerd en aangestuurd om het inburgeringsdiploma of staatsexamen binnen de gestelde termijn, en waar kan sneller, te behalen. Om de voortgang van de inburgering te bewaken heeft de consulent werk regelmatig contact met de statushouder en inburgeringsinstanties zoals het Drenthe College, Alfa College en ITOMtaal over de voortgang van de inburgering. Op deze manier krijgt de gemeente meer grip op de inburgering en kunnen duale trajecten (inburgering gecombineerd met activiteiten zoals stage en werk) gemakkelijker worden gerealiseerd.

Omdat onderwijs zorgt voor een betere startpositie van de statushouder op de arbeidsmarkt stimuleren we statushouders, met name de groep van 18 tot 30 jaar oud, om beroepsonderwijs (BOL- en BBL-opleidingen) te volgen. Het aanbod van onderwijs zal voornamelijk plaatsvinden op de ROC's Drenthe College of Alfa College. Te denken valt aan de NT2 entree opleiding (combinatie van inburgering en Mbo 1).

We sluiten hiermee aan bij het re-integratiebeleid waarin het principe wordt gehanteerd dat jongeren van 18 tot 27 jaar zonder startkwalificatie en met recht op studiefinanciering een opleiding moeten gaan volgen.

Voor statushouders die de Nederlandse taal snel eigen maken zetten we in op extra taallessen, zodat het gevraagde niveau (of hoger) sneller wordt behaald.

Voor statushouders die analfabeet zijn of om een andere reden ontheffing krijgen van de inburgering onderzoeken we of ze op een andere manier de basis van de Nederlandse taal kunnen leren. Het doel is dat deze groep zich alsnog leert te redden in de maatschappij. Hiervoor maken we gebruik van het Taalhuis, de bibliotheken en zetten we bijvoorbeeld de taal oefenwerkplaats van Humanitas of taalmaatjes van het Interkerkelijk Diaconaal Platform (IDP) in.

Daarnaast wordt, om de kansen op de arbeidsmarkt te vergroten, voor de gehele doelgroep ingezet op (korte) cursussen zoals een lasopleiding, heftruck- of VCA-opleiding om de kansen op de arbeidsmarkt te vergroten.

Actie 5

Statushouders worden door de gemeente gestimuleerd en aangestuurd zo snel mogelijk hun inburgeringsdiploma of staatsexamen te behalen .

Actie 6

Om de regie te nemen op de inburgering hebben we regelmatig overleg met inburgeringsinstanties om de voortgang van de inburgeringstrajecten te bewaken, in te grijpen waar nodig en duale trajecten mogelijk te maken.

Actie 7

Jongeren van 18 tot 27 jaar verplichten we om beroepsonderwijs te volgen als er recht op studiefinanciering bestaat. Jongeren van 27 tot 30 jaar stimuleren we zo veel mogelijk om beroepsonderwijs met studiefinanciering te volgen.

Actie 8

Het uitgangspunt is dat iedere statushouder een duaal traject volgt. Als dit niet mogelijk is dan wordt op een andere manier ingezet op taal. Het aanbod van taal is maatwerk.

4.2.4 Gezondheid en Welzijn

We hebben aandacht voor de gezondheid en het welzijn van statushouders. Goede gezondheid en welzijn zijn belangrijke voorwaarden om te kunnen integreren en participeren in Nederland. Statushouders hebben grotere gezondheidsrisico's in vergelijking met een gemiddelde inwoner van Midden-Drenthe. Dit vanwege de omstandigheden voor en tijdens de vlucht, onvoldoende kennis van de Nederlandse taal en het Nederlandse zorgsysteem. Daarnaast kampen statushouders veelal met behoorlijke (psychische) problematiek (zoals trauma's en onrust met betrekking tot gezinshereniging).

De GGD organiseert groepsvoorlichtingen voor statushouders met betrekking tot onder meer de thema's gezondheidszorg in Nederland en zelfzorg, seksuele en reproductieve gezondheid, opvoeden in Nederland, psychische gezondheid en middelengebruik. Ook is er sprake van extra begeleiding door de Jeugdgezondheidszorg.

Als er sprake is van (psychische) problematiek verwijzen we door naar bijvoorbeeld maatschappelijk werk of cliëntondersteuning via Welzijnswerk Midden-Drenthe, huisartsen en Geestelijke Gezondheidszorg (GGZ - De Evenaar). Daarnaast houden we rekening met (psychische) problematiek en passen we het traject van de statushouder aan op de problematiek. Uit onderzoek is gebleken dat participeren positief meewerkt aan de gezondheid en welzijn van mensen. Het uitgangspunt is dan ook dat statushouders naast hulpverlening participeren.

Als hulpverleners (zie hierboven) bijvoorbeeld de hulpvraag van de statushouder niet helder kunnen krijgen en taal dus een belemmering is zetten we een tolk in.

Actie 9

De GGD blijft statushouders voorlichten in groepsverband met betrekking tot de gesignaleerde gezondheidsrisico's . We gaan met de GGD in gesprek hoe we dit precies gaan vormgeven.

Actie 10

Het uitgangspunt is dat statushouders naast hulpverlening participeren. In het traject van statushouders houden we rekening met de (psychische) problematiek en indien nodig verwijzen we door naar (hulpverlenings)organisaties.

Actie 11

Als de Nederlandse taal een belemmering is om te werken aan de gezondheid en welzijn van statushouders dan zetten we een tolk in.

4.2.5 Maatschappelijke participatie

Het is niet voor iedere statushouder (direct) mogelijk om een duaal traject te volgen. Voor een grote groep statushouders, met name vrouwen en analfabeten, is het al een grote stap om mee te doen in onze maatschappij. Bijvoorbeeld om contact te hebben met burens, zelfstandig naar de winkel te gaan of te kunnen fietsen. Deze groep is vanwege uiteenlopende redenen nog onvoldoende in beeld en op deze groep zullen we de komende periode dan ook actief inzetten.

Meedoen in de maatschappij kan heel laagdrempelig zijn en houdt bijvoorbeeld in dat iemand deelneemt aan de taal oefenwerkplaats, aansluit bij het koffiemoment in de bibliotheek, een sociaal (buurt)netwerk heeft of bijvoorbeeld actief is bij een sport- of cultuurvereniging. Door mee te doen blijf je de Nederlandse taal leren.

Voor de maatschappelijke participatie zien we een belangrijke rol weggelegd voor bijvoorbeeld het IDP en Humanitas. We hopen dat door de inzet van vrijwilligers statushouders op een laagdrempelige manier maatschappelijk kunnen participeren.

Actie 12

We zetten extra in op de groep statushouders (met name vrouwen en analfabeten) die niet (direct) een duaal traject kunnen volgen. We maken hiervoor gebruik van de organisaties en zetten in gezamenlijkheid activiteiten op als dit de integratie en participatie van statushouders bevordert.

Actie 13

We stimuleren statushouders om maatschappelijk actief te zijn. Bijvoorbeeld door het hebben van een sociaal (buurt)net werk of actief te zijn bij een sportvereniging. Om dit te realiseren maken we gebruik van ons netwerk en de organisaties.

4.2.6 Werk, inkomen en re-integratie

De meeste statushouders ontvangen een bijstandsuitkering. We willen statushouders (zo snel mogelijk) zelfstandig maken, zodat ze in hun eigen levensonderhoud kunnen voorzien. Het uitgangspunt is dat iedere statushouder een duaal traject volgt.

Iedere statushouder krijgt een brede intake bij de gemeente. Tijdens deze intake wordt er een PIP opgesteld waar de afspraken/verplichtingen in staan benoemd. Hierbij wordt gekeken naar de (arbeids)mogelijkheden van iemand, maar bijvoorbeeld ook naar de privé situatie van iemand. Om de mogelijkheden in beeld te krijgen wordt er

onder andere gekeken naar het arbeids- en scholingsverleden in het land van herkomst (hierop proberen we zo veel mogelijk aan te sluiten), fysieke en psychische belemmeringen en de thuissituatie.

De gedachte achter een duaal traject is dat de statushouder de taal sneller eigen maakt en daarmee (uiteindelijk) ook de kansen op betaald werk vergroot. De mogelijkheden voor betaald werk bij statushouders bevorderen we. Als betaald werk (nog) niet haalbaar is dan zetten we in op bijvoorbeeld een taalstage, een werkfit-traject of vrijwilligerswerk naast de inburgering. Het doel van deze trajecten is onder andere het op doen van arbeidsritme, het ontwikkelen van werknemersvaardigheden en sociaal actief zijn/meedoen in de maatschappij.

Daarnaast zetten we in op scholing om de kansen op de arbeidsmarkt te vergroten, dit staat omschreven in paragraaf 4.2.3.

Op de huidige arbeidsmarkt is het probleem ontstaan dat vraag en aanbod niet op elkaar aansluiten. Dit maakt dat statushouders, ook de groep van 50+, voor werkgevers juist nu een ontzettend interessante doelgroep is en statushouders (bij de juiste begeleiding) een probleem op de arbeidsmarkt kunnen oplossen. Het is een doelgroep met potentie en ze hebben over het algemeen andere kwaliteiten dan de reguliere bijstandsgerechtigden. In het land van herkomst hebben ze vaak goede functies gehad en de motivatie om aan het werk te gaan is veelal groot. Een aandachtspunt is dat statushouders ten aanzien van werk soms bepaalde verwachtingen hebben door specifieke werkervaring in het land van herkomst. De Nederlandse eisen aan bepaalde functies verschillen soms erg ten opzichte van de eisen in land van herkomst. Hierover gaan we met statushouders in gesprek. Om te zorgen dat zoveel mogelijk statushouders actief zijn bij werkgevers, blijven we met werkgevers in gesprek en nemen we werkgevers mee in de ontwikkelingen rondom statushouders. Per werkgever zal het verschillen wat nodig is om statushouders aan het werk te helpen. We proberen werkgevers hierin zo veel mogelijk te ondersteunen en te faciliteren. We gaan statushouders, bijvoorbeeld door middel van scholing, klaarstomen voor de vacatures op de arbeidsmarkt. Aan alle kanten ontstaat er dan een win-win situatie.

Sommige statushouders hebben in het land van herkomst een eigen bedrijf gehad. In Nederland willen ze ook graag een eigen bedrijf opstarten. De wet- en regelgeving rondom het zelfstandig ondernemerschap is onbekend bij statushouders. Statushouders, kunnen net als reguliere bijstandsgerechtigden, gebruik maken van de Besluit bijstandverlening zelfstandigen (BBZ)-regeling⁷. In de route richting zelfstandig ondernemerschap kunnen statushouders ondersteund worden. Dit doen we door bijvoorbeeld een cursus zelfstandig ondernemerschap in te zetten.

Midden-Drenthe maakt samen met de gemeenten Emmen (centrumgemeente), Coevorden, Borger-Odoorn, Hogeveen, De Wolden en het UWV onderdeel uit van de arbeidsmarktregio Drenthe.

Binnen de arbeidsmarktregio is er veel aandacht voor statushouders en vindt er afstemming plaats. Ook worden er bijvoorbeeld (werkgelegenheids)projecten opgestart. Een voorbeeld

⁷ De BBZ is onder andere bedoeld voor mensen die een eigen bedrijf willen beginnen.

hiervan is een werkgelegenheidsproject bij Stark (in gezamenlijkheid met de gemeenten Hoogeveen en de Wolden). In dit project kunnen statushouders worden aangemeld die de taal nog onvoldoende beheersen en werknemersvaardigheden op moeten doen.

Bij het zelfstandig maken van statushouders komt meer kijken. Zo dienen statushouders bijvoorbeeld op de hoogte te zijn van de Nederlandse wet- en regelgeving (bijvoorbeeld de regels bij de gemeente en belastingdienst) en is het van cruciaal belang dat ze goed met geld om kunnen gaan. We verwijzen statushouders, indien nodig, door naar de budgetconsulent en we gaan er preventief mee aan de slag, bijvoorbeeld door de cursus Eurowijzer van VluchtelingenWerk of een training over wet- en regelgeving.

Actie 14

Iedere statushouder krijgt een brede intake en een PIP waar afspraken in staan welke regelmatig wordt geëvalueerd. Statushouders worden ook gewezen op hun verplichtingen en aan het niet nakomen hiervan zitten consequenties.

Actie 15

Het uitgangspunt is dat iedere statushouder een duaal traject volgt, zodat de (uiteindelijk) kansen op de arbeidsmarkt worden vergroot.

Actie 16

De mogelijkheden voor betaald werk bij statushouders bevorderen we. Als betaald werk (nog) niet haalbaar is dan zetten we in op bijvoorbeeld een taalstage, een werkfit-traject of vrijwilligerswerk naast de inburgering.

Actie 17

Om statushouders de taal te laten leren en de kans op betaald werk te vergroten hebben we werkgevers nodig. We ondersteunen/faciliteren werkgevers bij hun individuele vraag. De komende periode wordt nog meer ingezet op de werkgeverscontacten en worden statushouders klaargestoomd voor de huidige arbeidsmarkt.

Actie 18

We ondersteunen statushouders in de route naar het zelfstandig ondernemerschap.

Actie 19

Binnen de arbeidsmarktregio vindt er afstemming plaats over statushouders en starten we bijvoorbeeld in gezamenlijkheid (werkgelegenheids)projecten op. Stark speelt hier een belangrijke rol in.

Actie 19

We hanteren dat iedere statushouder wordt voorgelicht over de Nederlandse wet- en regelgeving. Dit doen we via VluchtelingenWerk (bijvoorbeeld de Eurowijzer), in de individuele gesprekken met statushouders en het organiseren van groepsvoorlichtingen voor statushouders.

4.3 Samenwerking organisaties

Om de Midden-Drentse aanpak tot uitvoering te brengen is samenwerking met organisaties noodzakelijk. De samenwerking begint echter al in onze eigen organisatie. Te denken valt aan de samenwerking met de consultants inkomen en de budgetconsulent. Hieronder staan de acties die we gaan inzetten om deze samenwerking te bevorderen.

Actie 20

De komende periode gaan we de samenwerking met en tussen organisaties optimaliseren. Dit gaan we doen door eens per kwartaal, bijvoorbeeld op thema, bijeen te komen onder leiding van de gemeente (regievoerder). Het doel hiervan is onder andere informatie-uitwisseling en onderzoeken waar we elkaar kunnen versterken.

Actie 21

Er wordt een dynamische sociale kaart, waar het totale aanbod van activiteiten met betrekking tot integratie en participatie van statushouders op staat, ontwikkeld.

Actie 22

Afhankelijk van de behoefte worden er voor collega's, werkgevers en andere organisaties bijeenkomsten georganiseerd, bijvoorbeeld over de cultuurverschillen.

4.4 Monitoring

We willen volgen of de acties die wij in dit actieplan beschrijven effectief zijn geweest. Daarom gaan we door middel van de volgende zaken de acties monitoren:

- In de tertiaalmonitor sociaal domein wordt de in- en uitstroom van de statushouders bijgehouden.
- In de gemeentelijke jaarrekening wordt, conform het geldende re-integratiebeleid, de grootte van de doelgroep gevolgd.
- Er vindt periodiek overleg plaats tussen de consulent(en) werk en de verantwoordelijk teamleider en beleidsmedewerker over de voortgang van de uitvoering van het actieplan.
- Eens per jaar organiseren we een bijeenkomst met de organisaties om onder andere de samenwerking te evalueren.

5. Financiële kaders

Het vorige hoofdstuk heeft inzicht gegeven in onze Midden-Drentse aanpak. Deze aanpak vergt voor ons een grotere inspanning dan dat we tot nu toe gedaan hebben. Dit kost natuurlijk geld. Geld om extra formatie in te zetten en geld om extra trajecten in te kunnen kopen. Met andere woorden: we gaan extra in deze doelgroep investeren om uiteindelijk de integratie en participatie van statushouders beter en sneller te laten verlopen.

Om dit te kunnen financieren hebben we de beschikking over incidentele en structurele middelen. Dat lichten we in dit hoofdstuk nader toe.

5.1 Financiële algemeen

Door de verhoogde instroom van statushouders is er, met name in de jaren 2015, 2016 en 2017 een groot beroep gedaan op gemeentelijke voorzieningen. In de jaarrekeningen van de afgelopen jaren zijn op sommige budgetten tekorten ontstaan die één op één te verklaren zijn door de hoge instroom van statushouders. Met name op de volgende budgetten zien we een grotere druk als gevolg van de instroom van statushouders:

1. Het Inkomensdeel. Vanuit dit budget worden de bijstandsuitkeringen betaald. De bijstandspopulatie bestaat voor ongeveer 20% uit statushouders, dus daarmee drukt deze doelgroep fors op onze bijstandsuitgaven.
2. Het Participatiebudget. Vanuit dit budget worden alle re-integratietrajecten betaald. Gezien de grootte van de doelgroep en de mate van inspanning die we naar aanleiding van dit actieplan willen verrichten zou dit kunnen betekenen dat dit een fors beslag gaat leggen op het Participatiebudget. Dit gaat dan ten koste van andere doelgroepen. Daarom willen we voor de statushouders een apart budget inrichten, zodat de kosten voor de statushouders in z'n geheel niet drukken op het Participatiebudget. Dat wordt in paragraaf 5.2 nader toegelicht.
3. De bijzondere bijstand. Gehuisveste statushouders krijgen van de gemeente vanuit de beleidsregel woninginrichting statushouders een lening om de eigen woning in te richten. Dit is een vorm van bijzondere bijstand. In 2016 is het budget voor bijzondere bijstand fors overschreven door de huisvesting van ruim 100 statushouders. De uitgaven op dit budget, hangen sterk samen met de instroom van statushouders.
4. De minimaregelingen. Binnen de minimaregelingen kennen we de uitkering voor activiteiten, de PC regeling en de collectieve ziektekostenverzekering. Statushouders maken veelvuldig gebruik van deze regelingen.

Voor het Inkomensdeel (1) en de minimaregelingen (4) geldt dat we met dit actieplan beogen dat statushouders sneller financieel onafhankelijk worden. Daarmee moet het beslag dat statushouders op deze budgetten leggen, de komende periode minder worden. Daarnaast wordt een lagere instroom van statushouders verwacht gezien de hoogte van de taakstelling eerste helft in 2019. Daardoor denken we dat het gebruik van statushouders van deze regelingen gaat afnemen.

Voor wat betreft het Participatiebudget (2) willen we dat de uitgaven voor trajecten van statushouders niet meer in z'n geheel op dit budget drukken. Hiervoor gebruiken we in eerste instantie de incidentele middelen (zie paragraaf 5.1.1).

Tot slot: voor de bijzondere bijstand (4) geldt dat we, gezien de huidige en verwachte instroom van statushouders, voldoende budget hebben om de kosten van woninginrichting te kunnen voldoen.

5.1.1 Incidentele middelen

In verband met de verhoogde instroom van statushouders heeft het Rijk in 2016 en 2017 incidentele middelen beschikbaar gesteld aan de gemeenten. Deze middelen kunnen worden ingezet ten behoeve van de integratie en participatie van statushouders. De gemeenteraad heeft bij het vaststellen van de gemeentelijke jaarrekening 2017 besloten om deze middelen beschikbaar te houden voor het doel waarvoor het uitgekeerd is. Dit in afwachting van het voorliggende actieplan. Het budget is op dit moment € 332.000,00.

5.1.2 Structurele middelen

Naast bovenstaande incidentele middelen krijgen de gemeenten een structureel bedrag van € 2.370,00 per gehuisveste volwassen statushouder. Het Rijk stelt deze middelen beschikbaar voor maatschappelijke begeleiding in de ruimste zin van het woord. Over de besteding van dit geld hoeven gemeenten geen verantwoording af te leggen. Deze middelen gaan we beschikbaar stellen voor de uitvoering van dit actieplan en voegen we daarom toe aan het activiteitenbudget.

5.2 Kostensoorten

In deze paragraaf lichten we de verschillende kostensoorten toe die we in 2019 en 2020 willen dekken uit het budget aan incidentele middelen à € 332.000,00. De 'reguliere' uitgaven voor VluchtelingenWerk maken geen onderdeel uit van deze begroting, omdat dit al verwerkt is in de gemeentelijke meerjarenbegroting.

5.2.1 Formatie

Om invulling te geven aan de acties die beschreven zijn in dit actieplan is in de periode 2019-2020 extra formatie noodzakelijk. Op dit moment heeft Midden-Drenthe één consulent werk statushouders (0.94 FTE) op een caseload van 113 statushouders. Gezien de spilfunctie in dit actieplan, de bijbehorende werkzaamheden zoals beschreven in de Midden-Drentse aanpak is de caseload te groot in relatie tot de beschikbare formatie. Daarom gaan we de formatie tijdelijk uitbreiden tot en met 2020. Aan het eind van 2020 wordt dan bezien in hoeverre het dan nog noodzakelijk is om deze uitbreiding structureel te maken. Dan weten we ook of en hoe dit actieplan haar vruchten heeft afgeworpen en wat de precieze consequenties zijn van de nieuwe wetgeving met betrekking tot de uitvoering hiervan.

In onze buurgemeenten Hoogeveen, De Wolden en Coevorden heeft een consulent werk statushouders (1 FTE) een caseload van maximaal 50 statushouders. Ook de gemeente Amsterdam hanteert een maximale caseload van 50 statushouders per 1 FTE. Deze gemeenten hebben al langere tijd ervaring opgedaan met het oppakken van de regie bij statushouders.

Met een extra consulent werk statushouders (1 FTE) hebben we een totale formatie van 1.94 FTE en is de verwachting dat de statushouders goed kunnen bedienen.

5.2.2 Activiteiten

Onder activiteiten vallen onder andere het participatieverklaringstraject, extra taallessen, werkfit-trajecten, scholing en andere trajecten ten behoeve van de integratie en participatie van statushouders.

We willen zo veel als mogelijk stimuleren dat statushouders gebruik maken van de fiets. Als statushouders aangeven dat ze niet kunnen fietsen dan gaan we ze dat leren. In de tussentijd verstrekken we een reiskostenvergoeding.

5.3 Bestedingsoverzicht

2019

Kostensoort	Bedrag
Formatie	70.000
Activiteiten	96.000
Totaal	166.000

2020

Kostensoort	Bedrag
Formatie	70.000
Activiteiten	96.000
Totaal	166.000

5.4 Externe financiering

Naast de incidentele en structurele middelen gaan we op zoek naar externe financiering in de provincie, bij het Rijk of in Europa.

De minister heeft aangekondigd dat het kabinet per 2019 extra middelen ter beschikking, zodat gemeenten zich door middel van pilots kunnen voorbereiden op de vernieuwde wetgeving.

